

מיכרות המשיח

משך כמה שעות סוערות המתה החדש הבעיה הדתית כרחובות חיפה. שוטרים מזויינים באלות הסתערו על אלפי מפגינים דתיים, שיצאו להגן על דבר שנראה להם קדוש מכל קדוש: קדושת השבת.

פרשת חיפה, שהייתה בכל רחבי הארץ והסעירה גם את הכנסת, האירה מחדש את שני הצדדים של מטבע הבעיה הדתית בישראל. מצד אחד: רבבות יהודים חרדים המוכנים להקריב את בריאותם, חרותם ורכושם כדי להגן על אמונתם — ומצד שני: קומץ של עסקנים, המתמרים לייצג את דת ישראל, והמוכנים אותה שעה למכור את מצוות הדת לכל המרבה במחיר.

פידרה זו נועדה לשפוך אור על הצד השני הזה: פעילותם של ספסרידת, הממייטים קלון על הציבור הדתי הנאמן, והמועלים באמון שומרי המצוות הכנים.

רב עובדיה מושה ברטי זכה, בצדק, למעמד רם ונישא בקרב עתו התימנית. תהילת הרב מכפרהעולים עקרון, שנפוצה ברחבי הארץ, ושמעו כאישית דגול, היו מבוססים על עובדות מהימנות.

הרב מעקרון התמצא בשבילים הנעלמים של מסתורי הקודש. הוא ידע לא רק לפרש פרקי חז"ל בבית הכנסת המקומי, אלא גם לרפא חולים בעזרת השם. הוא היה מקשיב לתיאור מיהושהם בביתו רחבי המידות, מכין קמיעות בהתאם למחלה. החולה היה יוצא מביתו מאושר, כשבידו פתק שכלל את השם המפורש, אחרי ששילם תמורתו מחיר מפורש לא פחות.

תעשיית הקמיעות של הרב ברטי לא הפריעה לראשי משרד הדתות, שידעו עליה ועל עשרות בתי הרושת דומים לתרופות שמימיות. המשרד הנאור עצם את עינו, הוסיף את תרומתו של משלם המסים הישראלי בצורת משכורת חדשית נאותה לרב ברטי, כאות הערכה על פעולתו למען בריאות העם.

עד כאן היה הכל בסדר גמור. אולם הרב ברטי לא ידע את הגבול: הוא החליט להגביר חיל. הוא מכר לאורח אחד, תמורת 12 אלף לירות במוזמן, מינוי אלוהי לתפקיד של משיח ישראל.

היה זה יותר מדי. כשם שמדינה תקינה אינה יכולה להרשות לכל אורח לארגן צבא פרטי או לגבות דמי מכס פרטיים, כן אין משרה המפלגות, המשמש תחליף למדינה בישראל, יכול להרשות לאורח פשוט למכור את המשיח.

כי מכירת המשיח היא בישראל בתוקף מוגנפולין. היא שמורה לגופים מסויימים, המורכבים מאנשים מסויימים. בהתאם להסכמים מסויימים, המקנים זכויות מסוימות. אין להפר הסכמים אלה מבלי לגדוע במיזם את עץ החיים של המשטר ואת פרנסת המחזיקים בו. לכן ירדה השבוע, שוב בצדק, היד הכבדה של החוק על הרב מעקרון (ראה תזכיר).

כי ענייני הדת בישראל אינם רק עניין של מצפון. הם מהווים ענף חשוב מאד בכלכלת הארץ.

בין תעשייה זו לבין דת ישראל, כל קירבה הינה מקרית בהחלט. ישנם במדינה רבבות, ואולי מאות אלפים, של אנשים דתיים באמת, אנשים שאמונתם היא מעין חי לכוחות רוחם ודרך חיים מעשית. הם הם, עוברים, מקור למצוות מוסריות.

כל אדם אוהד בלבדו אנשים כאלה. אפילו שליחי מק"י, נציגי השקפת עולם הלוחמת בכל גילוי דתי, נאלצו לבטא את התפעלותם כאשר ביקרו, בשבוע שעבר, בכפר חב"ד שפרי. גם נטוריקרחה, שרוב תושבי המדינה מתנגד בתוקף לתפיסתם, מעוררים מדי פעם התפעלות בלב יריביהם על דבקותם לעקרונותיהם ועל אורח חייהם הצנוע והפשוט. הוא הדין לגבי הקיבוצים הדתיים, ביניהם משקיספר מפוארים, ותנועת הנוער הדתית החלוצית. עוד זכורה פרשת הגבורה של גוש עציון, על לוחמי חובשי הכיפות. דור שלם גדל להעריצם.

הטרגדיה האמיתית של הציבור הדתי בארץ היא כי לא אנשים מסוג זה מייצגים את הדת, משמיעים את דרישותיה החילונית ומעצבים את דמותה בעיני האזרח הרגיל. המוסר הדתי האמיתי שוכן אין אונים על הארץ, כגוליבר בארץ הגמדים, כשאבריו נרמסים על ידי הקנות להקות של גמדירוח המטפסים עליו, כעל סולם לקאריירה אישית בטוחה.

לגבי אנשים אלה הדת היא בינוס, פשוטו כמשמעו. הם סותרים במשיח ישראל כשם שאחרים סותרים במשחתניעללים ובשעזניזהב שהייצגים, יש הסותרים בגלוי ובפרהסיה, כמשרד הדתות ובני בריחו המייצגים אדמה קדושה ומים קדושים. יש הסותרים בסתר, כמו מנהלי ההקדשים ושאר קרנות הצדקה. יש הסותרים בשוק השחור, כאותם המוכרים כסאות כנסת, משכורות סגניראשיעיריות, זכויות לעיסוקי דת ותפקידי סגנישרים, תתשרים וספסרים למיניהם.

רב, כל הויכוח על הבעית הדתית, כפי שהוא נהוג כיום בכנסת ועל כמות הציבור, הינו מופרך מיסודו. כי הויכוח אינו בין מדינה דתית לבין מדינה חילונית.

פרופסור ישעיהו ליבוביץ, מרצה באוניברסיטה העברית ואחת הדמויות הבולטות והסגוליות ביותר במחנה הדתי, הלוחמים נגד המנגנון הדתי, כתב על נושא זה: „המחשבה והתודעה הדתיות הכירו רק שתי צורות של מדינת ישראל... מצד אחד — צורת העבר הרחוק, „מלכות דוד ושלמה“; מצד שני — צורת אחרית הימים, „מלכות המלך המשיח“, שכחון אחרית הימים אף היא אינה שייכת למציאות הריאלית שלנו.“

אולם כיוון זה של הויכוח אינו נכון. המנגנון הדתי הרשמי במדינה אינו שולח את מבטו אל האוטופיה, אל ממלכת דוד או אל אחרית הימים. הוא בא להבטיח מצב מוחשי מאד, בעל יתרונות ברורים בעולם הזה, לא בעולם הבא.

כאשר גועש הויכוח על שאלת הנישואין האזרחיים, ועסקני הדת מסיתים רבבות להפיג גנות סוערות, אין הויכוח נסוב רק על עקרון מופשט של דיני אישות. זהו מאבק על מקור עצום של הכנסה, ועל כן מקור עצום של השפעה פוליטית. השאלה העומדת להכרעה אינה רק אם חנה לוי תינשא ליוסף כהן בפני רב או בפני פקיד אזרחי. הויכוח הוא על משרותיהם של מאות רבנים ועוזריהם, על השאלה מי זכאי למנות אותם, ועל התמורה הפוליטית הנדרשת מהם.

כאשר סוער הויכוח על בעית התחבורה הציבורית בשבת, אין המדובר רק בזכות של הפועל זכריה אולאי ומשפחתו לנסוע בשבת באוטובוס זול לשפת הים. המדובר הוא גם במקומם ומשכורותיהם של עסקנים דתיים בקואליציה העירונית, ובאפשרותם לרתום את דעת הקהל של החרדים כמכשיר לחץ כדי להבטיח לעצמם את המשרות הכדאיות, באמתלה של מלחמת קודש.

כל זה יחד מצטרף לעסק — אולי הבינוס הגדול ביותר במדינה, בינוס המפרנס באופן ישיר אלפי עסקנים שהפכו את הדת הקרדום לחפור בו, והמכסים בעזרתו את הוצאות הייצוג, הניסיעות לחוץ לארץ, הגופש השנתי הקבוע.

עצם הספסרות באידיאלים לצרכים מפלגתיים ואישיים אינו מוגבל למנגנון הדתי. ספסרות דומה קיימת גם ברוב מפלגות האחרות, המוכרות את עקרונותיהן ומציעתן בנייד העדשים של כסאות, משכורות ורשינות ייבוא.

אולם ישנו הבדל אחד בין המנגנון הדתי לבין כל שאר מנגנוני השחיתות. כי מנגנון זה מוכר משהו מקודש, אמונה בת שלושת אלפי שנים. יתכן שדת ישראל היתה יכולה לתרום בשעת משבר רוחני זו תרומה מכרעת לעיצוב דמותה של האומה החדשה, כפי שניבא זאת הרב אברהם יצחק הכהן קוק המנוח.

תחת זאת, הפך המנגנון הדתי למקור של דמורליזציה ורקבון. אדם ציני, המוכן למכור את המשיח תמורת מקרר חשמלי, טבעי הוא שיהיה מושחת יותר מאשר סתם ספסר פשוט ברחוב לילינבלום. כאשר איש כזה, לרוב בן למשפחת רבנים מכובדת, מתחיל להידרדר במדרון ההתפרקות, שוב אין לו מעצור.

כן קרה שמסתובבים כיום במדינה ובכנסת עסקנים דתיים, אשר כל אדם דתי וחילוני יודע שאינם אלא גאנגסטרים, ראשי כנופיות של מבריחים בינלאומיים, העושים את מלאכתם בחסות אלוהים, בעזרת פנקס המפלגה ובחסנות הכנסת.

עליהם אמר הנביא: „ארוך עושה מלאכת ה' רמיה ו“

בסופו של דבר יצטרך הציבור הדתי עצמו, החרד למלאכה ה', לחסל את הכנופיה. כי יותר מאשר היא פוגעת במדינה כולה, הרי היא מויקה לדת ישראל ולחרדים לה. כל עוד היא קיימת, לא תקנה דת ישראל אחיזה בלב ההמונים החילוניים.